

Баскычтар

Хизбут-Тахрирдин мабдасы (идеологиясы) – Ислам.

Гоясы (максаты) – Ислам түзүмдөрүн турмушка колдоно турган, дүйнөгө анын даъватын алып чыга турган Ислам Мамлекетин тикелөө аркылуу исламий турмушту жаңыдан баштоо.

Вазыйпасы (милдети) – инсандарды саясий, экономикалык, сакофий, ижтимаий ж.б.у.с. бардык проблемалардын чечими келип чыга турган пикирий жетекчилик катары Исламга даъват кылуу.

Фаъалият (ишмердүүлүк) майданы – башталгыч, аракет жана таяныч чекиттеринен турат.

Фаъалият баскычтары:

Биринчи – хизбий сакофатты пайда кылуу үчүн үйрөнүү жана таалим берүү;

Экинчи – Үммөткө таасир этүү;

Үчүнчү – акимиятка (бийликке) жетүү баскычы.

Максатка жетүүнүн жолу – фикратты колдонуунун жападан-жалгыз тарыйкаты т.а. мабданын бир бөлүгү деген этибарда бийликти алуу. Бийликке жетүүнүн тарыйкаты болсо:

а – Исламды терең үйрөнүү менен Үммөт ичинде исламий аклия жана исламий нафсияны пайда кылууга таасир көрсөтө ала турган исламий шахсияларды тарбиялоо;

б – Үммөткө Исламды, үммөт кызыкчылыктарынын акыйкатын о.э. Ислам аларды чечип берип, ишке ашышын кепилдегенин түшүндүрүү үчүн, Үммөткө таасир өткөрүп, аны менен биригүүдөн турат.

Ишмердүүлүгү – жамаий түрдө, бүткүл этибарын коомго каратып, Үммөткө мабдаий сакофат берүү о.э. исламий турмушту жаңыдан баштоо үчүн пикирий жана саясий күрөш алып баруу.

Жеңишке жетүүнүн таянычы – ааламдар Роббиси Аллах Субханаху ва Таала о.э. Ал Заттын тез күндөрдө нусрат беришине болгон жүрөктөрдөгү кымындай да күмөн аралашпаган бекем ыйман.

Жеңишке жетүүнүн мөөнөтү – *«Билип койгула, албетте, Алланын нусраты жакын»* (Бакара сүрөсү, 214-аят).

Бүгүн жетишилген натыйжалар:

1. Дүйнө мусулмандарынын бейкапарлык (гафлат) уйкусунан ойгонушу;

– дүйнө бойлоп Халифалык сүйүнчү кабарынын таркалышы;

– кафир жана залымдердин катуу азап жана кыйноолоруна сабыр кылуулары менен, даъватчылар бейиштерге сураксыз киргизиле турган Сабыр,

– жандарын курман кылуулары менен Сахабалардын кыркына тең келе турган Шахиддик,

– куфр зомбулуктарын көзгө илбей, даъваттарында бекем туруулары менен, Аллахтын периштелери о.э бардык Пайгамбарлары кыямат күнүндө

суктана турган эң жакшы үммөт – Мухаммад Үммөтү даражасына жетишишти жана жетип жатышат.

2. Өз даъваттары менен колонизатор кафир жана анын залим малайларынын кең дүйнөсүн тар кылууга, күнүн түнгө, түнүн зулматка, байлык-мансаптарын кайгы-өкүнүчкө айлантты, аларды Ислам десе сөзүнөн, баракча десе жолунан адаша турган, ал тургай, муслималардын хижабдарын көргөндө ооздоруна учук чыга турган даражада коркууга сала алышты.

Эртең:

– колонизаторлук, анын пикирий жетекчилиги жана ал орноткон бардык формадагы өкүмдарлык үстүнөн,

– колонизаторлуктун малайлары болгон залим акимдер, алардын куйругу болгон катаал түзүмдү жан үрөп колдонуп жаткан жахил өкүмдар топтор үстүнөн албетте жеңишке жетишип,

– Аллах Тааланын өкүмүн аалий (бийик) кылуу үчүн Ислам рисалатын бүткүл дүйнөгө алып чыга турган **Ислам мамлекетин тикелөөгө жетишишет**. Иншааллах!

Анын эртеси:

– Даъватты улуу мурас кылып калтырган Расул ﷺдын шапаатына,

– периштелердин жана бардык өткөн пайгамбарлардын сүйүүсүнө,

– күнөөлөрдү кечирүүчү, акырет күндүн кожосу болгон ааламдардын Роббиси Аллах Субханаху жана Тааланын ыраазылыгы аркылуу **Анын жамалын** көрүүгө **катуу үмүт кылышат**.

Максат улуу, Исламий турмушту жаңыдан баштоо хизб мойнуна оор вазыйпаларды жүктөйт жана бул нерсе хизб мүчөлөрүнөн бул улуу максатты ишке ашыруу үчүн аткаруулары керек болгон иштердин услуб жана васиталарын, маани-махияттарын, фаъалияттагы кыйынчылык жана машакаттар эмнелерден турушун жана аларды кантип жеңип өтүү керектигин аң-сезимдүү түрдө кеңири түшүнүп жетүүлөрүн талап кылат.

Биринчи баскыч

– Сакофат жана таалим берүү т.а. түшүнүктөрдү өзгөртүү, бул түшүнүктөрдү турмуш майданында ишке ашыруу жана Үммөт арасында Ислам пикирий жетекчилигин жаюу баскычы болуп, – хизбден:

1 – өз жысымын **күчөтүшү**,

2 – Үммөттө чыныгы **биримдикти**, пикирий бир бүтүндүктү о.э. **жамаий рухту** пайда кылышы талап кылынат.

– мүчөлөрүн тартиптүү түрдө халкаларда хизбий сакофат менен тарбиялап, мабданын толук жана аң-сезимдүү түрдө кабыл алынышын камсыздоо аркылуу өз клеткаларын көбөйтөт.

– жамаий сакофат берүү менен коомдогу чирик акыйдаларды, бузук пикирлерди о.э. эски үрп-адаттарды өзгөртүү, оңдоо жана тазалоо аркылуу коомдо мабда жөнүндөгү жалпы аң-сезимди жүзөгө келтирет.

– жамаий сакофат берип үмөт менен байланышы, даъватты көтөрүп чыгып жатышканын адамдар ачык сезе турган даражада маалым кылышы аркылуу Үммөттө жамаий рухту пайда кылат.

Биринчи баскычтын ийгилиги экинчи баскычтын ийгилиги үчүн ушул негизги шарт болуп саналат.

Экинчи баскыч

– Ислам пикирий жетекчилиги бардык пикирий жетекчиликтерден үстөм болушу үчүн аны бүткүл дүйнөгө алып чыга турган кеңири камтуучу пикирий жана шуурий инкилаб (революция) жасоо максатында Үммөткө таасир кылуу баскычы болуп – хизбден:

1 – хизбий аракетти Үммөткө толук таасир этүүчү **мумтаз шаклга** (калыпка) **жеткирүү**,

2 – Үммөттө Ислам даъватын дүйнөгө жаюуга алып бара турган чыныгы **пикирий** жана **шуурий инкилабды** вужудга келтирүү талап кылынат.

– бул үчүн хизб өзүн тынымсыз күчөтүшү, вужудун туура курушу, чөйрөсүн бүтүндөй тазалашы о.э.

– Үммөткө тартиптүү сакофат бериши, жамаий сакофат менен тарбиялашы, Үммөт кызыкчылыктарын кабыл алышы, колонизаторлордун пландарын ачып ташташы менен бир катарда,

– коомдо мабданын катый жайылышына алып бара турган ийгиликтүү урунуулар жасашы шарт болот. Алар:

I. Пикирий жана шуурий инкилаб жасоо үчүн пикирий күрөш алып баруу.

II. Хизб пикирлерин коомдогу жетекчи өкүмдар пикирлерге айландыруу үчүн саясий күрөш алып баруу.

III. Ислам Мамлекетин тикелөө үчүн кайры исламий коомго кирүү.

Пикирий жана шуурий инкилаб жасоо үчүн пикирий күрөш алып баруу:

Таасир этүү – хизб мабдасы Үммөт мабдасы болуп калышы үчүн мабданы түшүндүрүү,

Хытаб кылуу (кайрылуу) – тартиптүү сакофат берүү жана жамаий сакофат берүү о.э. Үммөт кызыкчылыктарын кабыл алып, колонизаторлордун пландарын ачып таштоо,

Үммөт менен биригүү – Үммөт сезимдеринин «пикир жана амал анык бир максат үчүн» экендигин чырайлуу кеп, жатык тил жана туура сөз менен түшүндүрүп, Үммөттүн мабданы бат эле түшүнүшүнө жетишүү.

1. Пикирий жана шуурий деңгээлинин төмөндүгү себептүү Исламий Үммөттүн өзү жашап жаткан бузук вакиъни жана калыс кыядатка муктаж экендигин толук түшүнүп жетпегендиги жана муну идирек кылбагандыгы,

– Исламий мамлекеттерде капиталисттик, демократиялык пикирлердин өкүмдарлык кылышы, адамдарга батыш хазаратынын ээлик кылышы, турмуш иштеринде капиталисттик, демократиялык түзүмдөрдү колдонушу,

– коомдо мекенчилдик, улутчулдук жана куру рухийлик туйгуларынын жетекчилик кылышы,

– мусулмандар Исламга ижтимаий турмушунда эле амал кылып, итикадында вижданий мусулман болуп калуулары,

– колонизаторлук тарабынан түзүлүп, Үммөттү өз өкүмдарлыгы астында кармап турган жасалма саясий кыймылдардан башка чыныгы саясий кыймылдардан исламий дүйнөнүн бүтүндөй алыс экени,

– хизбий уюмдар уюмдардын эң бийиги эсептелсе да, исламий мамлекеттердеги хизбий уюмдардын деңгээли пикирий жана саясий жактан жөнөкөй пикир жүргүзүү деңгээлине да жетип барбаганы,

– Үммөт өзү үйрөнүп калган уюмдарга нааразы болсо да, мабдасы саясий уюмдун бар болуу зарылчылыгын дагы деле толук түшүнүп жетпегендиги,

– Ислам дүйнөсүндөгү мекенчилдик, улутчулдук жана куру рухий көрүнүштөрдүн Үммөт ичиндеги калктардын зээнине өкүмдарлык кылышы себептүү, калк Исламга рухий жана ижтимаий жактан амал кылууга умтулушуна карабастан, дагы деле өз вужудун Ислам Үммөтү сыпатында эмес, балким, калк сыпатында коргоолору. Булардын бардыгы хизбден:

«Үммөт – ага өкүмдарлык кылып жаткан пикирлерден түзүлгөн чийки сырьё» деген этибарда иш баштоодон мурда:

– Хизбут-Тахир сакофатын коомдо кабыл алынган жетекчи сакофат кылып коюу,

– Исламий сакофатты болсо бардык адамдарга жалпы башчылык кыла турган жалгыз сакофатка айлантуу менен,

– Үммөттүн тайыз пикирлерин терең пикирлөөгө алмаштырып,

– туйгуларын ойготуп, сезимдерин күчөтүп,

– Исламий даъватты жаюу Үммөт үчүн бардык иштерден абзел экендигин идирек кылдырып,

– андан этибарсыздык, кайдыгерлик жана көңүлкоштукту алыстатып,

– Исламды Үммөттүн табигый сергектик борборуна айлантып,

Үммөттүн пикир жана туйгуларын даярдап алышы ылазым.

Себеби, Үммөттө жетекчи пикир өкүмдарлыгы ар кандай өкүмдарлыктан күчтүү болот. Ошондуктан, Үммөт жетекчи хизб же уюм тарыйкатында жүрүүгө адаттанып калат.

2. Исламий даъватты жаюу үчүн:

– Үммөт кызыкчылыктарын кабыл алып,

– колонизаторлуктун пландарын ачып таштоону баштап,

– өз сакофатындагы пикирлерди тунукташтырып,

– саясий жолду өз сакофаты менен жана бүгүнкү күндө дүйнөдө болуп жаткан окуяларга, эл аралык саясатка, Исламий мамлекеттердеги саясатка колдонуу менен айкындаштырып,

– Исламий пикирлерди башка бардык пикирлерге жетекчи өкүмдар пикирге айландыруу аркылуу коомдогу жетекчи пикирлердин өкүмдарлыгын тартып алып, кийин, аларды түп-тамырынан сууруп таштоо үчүн, Үммөттү Ислам негизиндеги саясий аракет үчүн даярдап алышы ылазым.

– хизб исламий даъватты өзүнөн турмуш түзүмдөрү келип чыга турган пикирий жетекчилик катары көтөрүп чыгышы жана саясатты даъват үчүн жалгыз жол кылып алганы себептүү, даъватка каршы чыгуучулар акимдер, залымдер жана чет элдик сакофат менен сугарылган кимселер болот.

Мейли, аларды өзгөртүү мүмкүн болбосо да, таасирин кетирүү үчүн алар менен оозеки же амалий кагылышууга кирбестен – өздөрүнө да, Үммөткө да алардын колонизаторлук малайлары экендиктерин түшүндүрүү максатында – аларды даъватка тартуу (касб) керек болот.

Бул вазыйпаны аткарууда таяныла турган жападан-жалгыз негиз Ислам болуп, хизб бир бүтүн бирдик катары пикирий жак менен куралданышы ылазым.

– вакиъликтен канчалык жогору көтөрүлсө, пикирлерди канчалык көп өзгөртсө,

– өз пикирлерин муалажа жана чечим катары күндөлүк окуяларга канчалык туура байлай алса,

– Үммөттү өз мабдасына о.э. өзүнө каратышына,

– зээндерге күчтүү таасир этүүгө кудуреттүү болот.

Мисалы, шурону парламентке, халифаны президентке окшотпоо,

– батыш лагерди ахли китаб деген этибарда чыгыш лагерден өйдө койбоо,

– калктын бузулушу арақ, зина, уурулуктун таркалышынан эмес, балким, шаръий хаддын колдонулбашынан келип чыгышын,

– Исламий мабданы жаюу камил фикрат жана тарыйкат аркылуу ишке ашса да, аны ишке ашыруу үчүн өзүнө хос түрдө жаюу керек экендигин адамдарга баян кылып түшүндүрүп берүү ылазым.

Коомдогу жетекчи пикирлер өкүмдарлыгын тартып алуу, кийин аларды түп-тамырынан сууруп таштоо жана алардын ордуна Ислам жана саясат жөнүндөгү хизб пикирлерин бекем орнотуу:

– тартиптүү сакофат менен жамаий сакофаттын саясий жак менен бирге алып барылышы,

– хизбдин аң-сезимдүү жаштарынын адамдар менен дайымий байланышы,

– алардын коомдогу бардык тармактар жана чөйрөлөргө кирип барышы менен ишке ашат.

Үммөт жана коомдо толук таасир пайда болушу жана хизбий аракеттин мумтаз шаклга жетиши үчүн даъватты жаюучулар хизбийлер болушун талап кылып,

- ар бир сабак алып жаткан кишиге этибар берип, аларда фикраттын сиңип кетишине жетишүү,

- аларга саясий аракеттин махиятын, пикирий жана хизбий алака маанилерин айкындаштырып берүү,

- аларды пикирий жана нафсий жактан кайра калыптандырып, хизбдин бир бөлүгүнө айлантып жиберүү менен,

- даъват ишиндеги алаканы чын алакага айлантуу аркылуу фикратты ишке ашыруу жана даъватты жаюу толук ишке ашат.

Исламий турмушту жаңыдан баштоо ишке ашышы үчүн хизб бир бүтүн вужуд катары хизбдин өзүндө жана анын ар бир мүчөсүндө – максатка жетүүдөгү амалий коидадан о.э. Исламга болгон ыймандан турган ийманий мухитти (чөйрөнү) пайда кылышы, тарбиялашы жана сиңдириши ылазым.

Ийманий мухит – мабдага болгон ыйман, пикир жүргүзүү жана амал кылуунун белгилүү бир максат үчүн болушу.

Кайдыгерлик, жүзтөмөн кулоо жана токтоп калуу да бар болуп, мындай абал жүз бербешин үчүн хизб же анын ар бир мүчөсү аткарган, аткарып жаткан жана аткара турган иштерди көзөмөлдөө, көрүп чыгуу аркылуу дайыма пикирлөө аларда,

- шарт жана абалдарды күтпөстөн, аны вужудга келтирүүнү жана андан өнүмдүү пайдаланууну,

- амалдан көздөлгөн максаттын туруктуу болушун,

- себептердин акыбеттерине байланбоону,

- даъват жөнүндө пикир жүргүзүүнү жана ага катуу тырышууну пайда кылат жана

- аларды ички сезимдер жана шарттарга сүйөнүп калуудан о.э. өзү билемдиктен сактайт.

Хизб максаттарды толук жана жакшы ишке ашыруу үчүн азыр жана келечекте туш келе турган кыйынчылыктарды,

- алып барып жаткан аракетинин шарттарын,

- амалдарды аткарууда күтүүсүздөн жүзөгө келе турган абалдарды,

- тез өзгөрүп тура турган шарт жана абалдарда колдоно турган тактикалары өзгөрүүчөн жана аракетчен болушу керектигин жакшы билиши зарыл.

Хизб ишмердүүлүгүндө алсыздык (заифтик) жана ойлоп көрбөөчүлүк (мулахасыздык) жүзөгө келбешин үчүн, жоопкерчиликтерди (маъсулияттарды) туура белгилөөгө олуттуу маани берилиши. Бул үчүн

- эң биринчи өзү ээ болгон күчтөрүн,

- өзү пайда кылган мухиттердин таасир көлөмүн,

- өзү вужудга келтирген аң-сезимдин көлөмүн туура идирек кылышы зарыл.

Бул доор мусулмандар өз идеологияларын бардык идеологиялардан үстөм кылуу үчүн басып өтүп жаткан пикирий жана шуурий инкилаб доору болуп:

– бул доордогу иштердин бардыгы хизбдин мойнунда экенин, хизб аракети пикирий жак негиз болгон саясий амалдардан турганы үчүн:

– эл аралык саясий абалдарды,
– исламий дүйнөдөгү саясий абалдарды,
– өзүнүн ишмердүүлүк майданындагы саясий абалдарды идирек кылышы,

– бардык исламий мамлекеттерде бир гана исламий пикирлер талкуу жана тартышуу темасы болуп калышы үчүн, исламий мамлекеттерде айланып жүргөн пикирлерди дайыма билип турушу ылазым.

Коомду эритип тазалай турган, кийин жылыта турган, кийин харорат (ысыктык) пайда кылып, аны өзгөртүп жибере турган,

– Үммөттүн мавжуддугу Ислам үчүн жана исламий даъватты дүйнөгө жаюу үчүн экенин эстетте турган,

– Хизбут-Тахрир мына ушул вазыйпаны өтөп жатканын Үммөткө аклан хис кылдыра турган от, таасир этүүчү кубат хизб сакофаты болгондуктан, коомдо өз сакофатынын пикирлерге жана туйгуларга таасир этүү көлөмүн билүүгө сак турушу, адамдар пикирлеп жаткан жана сезип жаткан нерселерге олуттуу этибар бериши зарыл.

Коомдун пикир жана туйгуларын өлчөө:

– хизб таркатып жаткан пикирлердин адамдар арасына кирип баруу көлөмүн билүү,

– жалынды күчөтүү же белгилүү бир багытка салуу

– коомго кайрылуу учурунда аларга ылайыктуу пикирлерди баян кылуулары үчүн ылазым болот.

Саясий окуялар жаңы туйгуларды пайда кылдыбы-жокпу?

Учурдагы мавжуд пикир жана туйгуларды өлчөп көрүү болсо, көпчүлүк масса (амма) айтып жаткан иштерди ойлоп көрүү (мулахаза) менен болот.

Ката пикир жана туйгуларга чабуул кылуу аларды чечүү т.а. түшүнүктөрдү өзгөртүү үчүн болот.

Хизб өзү табанний кылган пикирлер менен коомдун пикирлери жана туйгуларын муалажа кылуудан максаты түшүнүктөрдү өзгөртүү болгону үчүн, өзгөртүү жараянында пайда болгон таасир көлөмүн өлчөшү – Үммөттүн хизбге майил же майил эместигин билүү үчүн болот.

Хизб Исламий Үммөттүн жакшы абалга көчүшүн камсыздай турган инкилабий доорду жүзөгө чыгарышы үчүн, анын ишке ашышын жеңилдетиши жана тездетиши үчүн:

1. Адамдардагы пикирлөө жолун исламий пикирлөө жолу менен өзгөртүшү,

2. Адамдар өз пикирлерине негиз кылып алышкан пикирий коиданы исламий пикирий коида менен өзгөртүшү,

3. Адамдар көтөрүп жүргөн пикирлерди исламий пикирлер менен өзгөртүшү,

4. Бардык пикирлерди исламий пикирий коида менен байлоону Үммөткө түшүндүрүүгө жана сиңдирүүгө аракет кылыш лазым.

Ошондо адамдар өз пикирлерин өздөрү өзгөртө турган, пикирлерин өздөрүнүн пикирий коидаларына байлай турган болуп, Исламий Үммөттүн жакшы абалга көчүшүн камсыздашат жана инкилабий доорду пайда кылышат.

Хизб Үммөттө негизги пикирлерди вужудга келтирүү, тасодифий (кокусунан болгон) пикирлерди жок кылуу, жалгыз исламий пикирлер гана адамдарга негизги пикирлер болуп калуусуна бар болгон күчүн сарпташы менен бирге,

– Үммөттүн бул пикирлерди сезиле турган маанилер экенин көрүшүнө, бул пикирлердин аларда иш-аракетке үндөй турган түшүнүккө айланышына, алардын жашоолорунда ушул пикирлер болушу зарылдыгын сезишине жетишүү зарыл. Ошондо бул пикирлер адамдарга бекем орношуп калат жана аларда кубат, таасир пайда кылып, чыныгы өзгөрүүнү жүзөгө келтирет.

– Исламий мамлекеттердеги Үммөттүн турмуш жөнүндөгү негизги пикирлери – «бул пикирлер силердин акыйдаңарга тескери эмес, балким, ага дал келет» деп алдоо аркылуу алып кирилген капиталисттик жана демократиялык пикирлер. Акыйдалары Исламий акыйда болгону себептүү, адамдар аларды негизги пикир катары кабыл алышпаган. Ошондуктан, бул пикирлер өз акыйдаларына тескери экендигине ишеним пайда кылышса, аларды тезинен таштап, дагы исламий пикирлерге кайтышат.

– мекенчилдик жана улутчулдук сыяктуу пикирлерди туруксуз абалдар жүзөгө келтиргени үчүн, бул пикирлердин бардыгы негизги пикирлерди оңдоо менен бат эле жок болуп кетет.

Коомдо: а) аклий жол менен илимий жолдон келип чыгып тыянак кылынган пикирлердин ортосун ажырата албоо; б) илимий пикирлер жана илимий жолду ыйыкташтыруу түшүнүгү бар.

а) – материяны анын табигый таасир кылуучу факторлору жана абалдарынан башка факторлор жана башка абалдарга моюн сундуруу о.э. бул моюн сундуруунун натыйжасын мулахаза кылуу – илимий жол болот.

– нерселерди түрдүү убакыт жана абалдарда күзөтүү болсо, күзөтүү, күзөтүүнү кайталоо жана тыянак кылуу болуп, бул илимий жол эмес, балким, аклий жол экендигин түшүндүрүү лазым.

б) – нерсенин мавжуддугу жана анын белгилүү бир сыпаты жөнүндө илимий жолдогу натыйжанын күмөндүү жана ката экендигин,

– аклий жолдо болсо нерсенин мавжуддугу жана анын белгилүү бир сыпаты жөнүндөгү тыянак катый тыянак болуп, илимий натыйжага аклий

натыйжа тескери келип калса, аклий натыйжа алынышын түшүндүрүү лазым.

Хизбут-Тахрирдин вазыйпасы Исламий даъватты жаюу болуп, бул вазыйфа төмөндөгү иштерди эң маанилүү иштер кылып белгилейт:

1. Дүйнөдөгү пикирлөө жолун исламий пикирлөө жолуна өзгөртүү:

а) үчүнчү дүйнө, исламий дүйнөдөгү тайыз пикирлөөнү терең пикирлөөгө өзгөртүү менен, мисалы:

– колонизаторго каршы демонстрациягы чыгуунун ордуна пикирий жетекчиликти жаюу керектиги жөнүндө пикирлөөнү,

– байлыктарды иштеп чыгаруу жөнүндө эмес, балким, бөлүштүрүү кайфияты жөнүндө пикирлөөнү түшүндүрүү сыяктуу.

б) бузук жана адашкан өнүккөн дүйнөдөгү пикирлөө негизи илимий жол болуп, аны бардык нерседе негиз жана хакам кылып алган.

Себеби, илимий жол талкуу жүргүзүлүп жаткан нерсе жөнүндөгү сабик (мурдагы) маалыматтардын баарынан баш тартууну жана алардын болбошун талап кылат. Ушуга ылайык, илимий жол назарында, “материалдык жактан сезилбей турган нерселер жок”.

– вакиъни хис кылуу сезүү органдары жардамында мээге узатылышы аркылуу жана вакиъликти түшүндүрүп берүүчү сабик маалыматтардын болушунан пикир жана аклий идирек пайда болот. Кийин мээ ага өз өкүмүн чыгарат. Анын жардамында дүйнө турмушунун жаратуучусу жөнүндө, бул турмуштун мурдагы жана кийинки нерселерге алакасы жөнүндөгү куллий фикрат жүзөгө келет. Мына ушул аклий жол бүткүл дүйнөгө пикир жүргүзүү негизине айланышы керек.

2. Адамдардагы пикирий коиданы өзгөртүү:

– адамдардагы пикирий коида Аллахка вижданий ыйман келтирүүдөн, аны турмуштан ажыратуудан же аны инкар кылуудан турат. Ошондуктан, алардын бардыгын жок кылуу жана алардын ордуна бүткүл дүйнөгө пикирий жетекчиликти жаюу аркылуу исламий пикирий коиданы орнотуу ылазым.

3. Адамдар көтөрүп жүргөн пикирлерди өзгөртүү:

– пикирлердеги каталарды баян кылып, туура пикирлерди түшүндүрүп, пикирлерди иш-амалдарга байлоо менен ишке ашат. «Чыныгы арабдык» ураанынын Исламга тескерилигин баян кылуу сыяктуу.

4. Адамдардагы пикирлерди пикирий коидага байлоо:

а) кылынып жаткан иштерди исламий акыйдага байлап, үлгү болуу менен о.э.

б) Ислам бардык проблемалардын чечими экенин баян кылуу,

– өкүмдар пикирлердин каталыгын түшүндүрүү,

– ката пикирлерди оңдоо жана өзгөртүү,

– арзыбаган туйгулардын таасирин кетирүү жана

– алардын бардыгын исламий туйгуларга алмаштыруу менен ишке ашырылат.

Бул вазыйпаларды хизб маалыматтары көп, пикирлөө жолу тайыз же илимий болгон аалымдар менен эмес, балким, табигый пикирий жана аклий жөндөмү менен абзел болгон, борборлошкон хизбий сакофат жана умумий исламий сакофат менен тарбияланган хизбийлер аркылуу, даъват талап кылган тарыйкатка ылайык ишке ашырат.

Даъватты бүткүл дүйнөгө жаюудагы Ислам тарыйкаты – жихад, ал эми даъватты коомдо адамдарга жаюунун тарыйкаты болсо:

хикмат жолу – аклий хужжат менен,
көркөм баян (мавъиза) – пикир жана туйгуну ойготуу менен,
чырайлуу талкуу (муназара) – шахсына жана нафсине тийбестен ишке ашырыла турган даъват.

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ
أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ

– „Роббиңдин жолу-динине хикмат жана чырайлуу насаат менен даъват кылгын! Алар менен эң көркөм жолдо талкуулашкын! Албетте, Роббиңдин Өзү Анын жолунан азган адамдарды абдан жакшы билет жана Ал хидаят табуучу адамдарды да абдан жакшы билет“.

[16–125]

Коомдо даъват каршысында турган кишилердин көпчүлүгү үч топ болуп, даъват тарыйкатындагы бул үч абал мулахаза кылынышы керек.

1. Исламды түшүнүп, ага даъват кылууну каалап жаткандарды халкаларда хизбий сакофатта тарбиялоо менен,

2. Халкаларга мүмкүнчүлүк таба албай турган көпчүлүккө жамаий сакофат берүүдө, акылдарына хытаб кылынганда туйгуларды ойготуп, туйгуларына хытаб кылынганда терең жана мазмундуу пикирлер берүү, радио, гезит, журнал жана башка маалымат каражаттары аркылуу тарбиялоо менен,

3. Башка пикир жана уюмдардын туткундарын о.э. эмне кыларын билбей арсар калгандарды

– аларды Исламды түшүнүп жетүүгө жана даъватты жаюуга чакыруу,

– акыйдавий чабуулкердик менен алардын каталарын оңдоо,

– муназаралар жемиштүү болушу үчүн алар менен даъватты анык бир тема негизинде белгилөө,

– талкууну бир гана пикирлер жана даъват алкагында о.э. эки тарап келишкен пикирлер айланасында алып баруу,

– теманы хизб кабыл алган исламий райлар, пикирлер жана өкүмдөргө чектөө менен ишке ашырылат.

Үммөт хизб пикирлерин өз пикири, хизбди өзүнүн хизби деп, пикирлери менен бир катарда хизбди да өз бооруна алып, анын жүктөрүн көтөрө турган даражада хизб менен биригип кетиши үчүн:

– Үммөттү хизб кабыл кылган исламий рай, пикир жана өкүмдөр менен тарбиялоо, коомдогу талкуу-муназаралар хизб кабыл кылган исламий рай, пикир жана өкүмдөрүнөн болушуна жетишүү,

– даъватты хизб аркылуу, хизб атынан т.а. Исламдан турган абалда ишке ашыруу,

– коомдун куткаруучусу Ислам экендигин,

– ага жашоо берүүчү нерсе исламий даъватты жаюу экендигине Үммөттү шек-күмөн сызып кирбей турган даражада анык ишендирүү,

– Үммөттө хизб пикирлеринин тууралыгына, хизб аны өтө жогорку деңгээлде жетелеп жатканына катый ишеним пайда кылуу менен Үммөт табигый абалда бир хизбге айланат жана хизб менен бир сапта жүрөт.

Хизб жогорудагы иштер менен бир катарда:

– Ислам Мамлекетин жок кылган,

– Исламга жана исламий даъватка каршы согуш жарыя кылган,

– исламий мамлекеттерде өзүнүн пикирий жетекчилиги бекем орношуп калышы үчүн аракет кылып жаткан колонизатордун

– ислам дүйнөсүндө Ислам Мамлекетин тикелөөгө аракет кылып жатканы себептүү Хизбут-Тахрирге жана Исламга каршы күрөш алып барышы анык экендигин идирек кылышы,

– анын үстүнөн толук жеңишке жетишүү үчүн, анын күрөш жолдору жана ыкмаларын жакшы билиши о.э. аларды терең түшүнүп жетиши лазым.

Күзөтүү алып баруу, тынымсыз жана туруктуу күзөтүү Исламга каршы күрөштө колонизаторго чоң пайда келтирген жолдордон бири болуп эсептелет.

– мусулмандарды күзөтүү аркылуу аларды моюн сундурууга жана исламий фикраттан узакташтырууга,

– Исламды күзөтүү аркылуу капиталисттик жана демократиялык түшүнүктөрдү мусулмандарга алып кирүүгө жана исламий түшүнүктөр деген этибарда аларга синдирүүгө,

– исламий кыймылдарды күзөтүшү аркылуу адарды Батыш түшүнүгүндөгү аскерий кыймылдарга айландырууга жетишти,

– өзгөртө алышпаганын жок кылып, күзөтүүнү дагы деле улантып жатат.

– анын күзөтүүсү Хизбут-Тахрирди аңдап жетүүгө жана аны исламий дүйнөдөгү эң туура сак-саламат уюм экендигин идирек кылууга алып келди.

– мунун натыйжасында Исламды мабда сыпатында түшүнүп жетишине,

– хизб жана хизб сакофатынын күчтүү таасирин көргөндө, мусулмандарды түшүнүп жетишине,

– ал кайра тикелене турган Ислам Мамлекети аны ислам дүйнөсүнөн түп-тамыры менен сууруп таштап эле калбастан, дүйнөдөгү биринчи

мамлекет макамын алып, даъватты бүткүл дүйнөгө алып чыгышын түшүнүп жеткенден кийин, Исламга даъват кылуучуларга карата:

– өз таасири астындагы региондордогу акимдерди түрдүү васиталар менен моюн сундурууга, муну менен:

– исламий мамлекеттерде исламий китептерден пайдаланууга тыюу салууга,

– аларды адамдар колунан тартып алууга,

– үйлөргө бастырып кирип, китептерди издеп таап, өрттөп жиберүүгө,

– мусулмандардын өз өлкөлөрүндө көчүп жүрүүлөрүнө тыюу салууга,

– аларды камакка алуу, текшерүү жана дайыма көзөмөлдөөгө,

– жашоо жайларын белгилүү бир жерлерге чектеп коюуга урунушу да

– Исламдын инсанга жалын сыяктуу таасир кылуу кубатын,

– Исламга ыйман келтирган момундардагы улуу кубатты, алардын пикир жана туйгуларды өзгөртүүдөгү таасирлерин билишинен улам болду.

Ошондуктан, исламий даъваттын ийгилигине жана Ислам Мамлекетинин тикеленишине тоскоолдук кылуу үчүн мүмкүнчүлүктөгү бардык васиталарды ишке салат.

Хизб колонизатордун жүргөн жолдорун жана колдонуп жаткан ыкмаларын түшүнүп жетиши жана аларды адамдарга ачып ташташы,

– Үммөттү бул нерселерди аң-сезимдүү түрдө түшүнө турган кылып тарбиялашы,

– пландары ачып ташталганда анын колдору байлануу турбашы,

– аны менен түздөн-түз кагылышуу чекитинин пайда болушу о.э.

– жайылуу чекитинде колонизатор менен бетме-бет жолуга башташын билиши лазым.

Колонизатор мусулмандарды бири-бирлери менен кагылыштырууга даярдык көрөт,

– калк арасынан хизб менен кагылыша турган топторду даярдайт,

– үмүттөрү жокко чыкканда гана өздөрү ээлеген аңгектердин акыркысында туруп хизб менен бетме-бет жолугат жана өзүнүн соңку куралын иштетет.

Ошондуктан, хизб бүткүл Үммөттү Ислам менен бириктирип, хизбге айлантышы,

– хизбге карата Үммөттүн толук ишенимин пайда кылышы,

– Анын хизбге аң-сезимдүү итаатын калыптандырышы,

– Үммөттү жалаң Ислам мабдасы менен гана жетелеши лазым.

Муну менен Үммөт күчтүү бороон сыяктуу акыл-идирек жана күч-кубат менен бир сапта жүрөт жана колонизаторлуктун таасири бүтүндөй жок болушу үчүн бүткүл мамлекет ортосунда чыныгы күрөш болот.

Бул иш хизбден Үммөт душманы болгон колонизатор кафирдин Үммөткө каршы ишке ашырып жаткан карамүртөздүктөрүн, карасанатай тил бириктирүүлөрүн о.э. Үммөттү кордоо жана мабдасын жок кылуу үчүн

түзүп жаткан жийиркеничтүү айла-амалдарын ачып ташатоону талап кылат.

Ошондо Үммөт хизб менен бирге Исламий даъватты жаюу, Исламий Мамлекетти тикелөө аркылуу Исламий турмушту кайра куруу вазыйпасын өз мойнуна алат жана максатка жетүүнүн алдын тосуп турган бардык тосуктарды алып таштайт.

II

Хизб пикирлерин коомдогу жетекчи өкүмдар пикирлерге айлантуу үчүн алып барыла турган саясий күрөш:

1. саясий сакофат берүү,
2. саясий аракеттендирүүгө өтүү,
3. хизб пикирлерин коомго алып кирүүдөн турат.

Саясий сакофат – аракеттендирүү жолдош болгон пикирий күрөш.

Саясий күрөш – курч сын, каталарды ачып таштоо жана бардык абалдардын Ислам талап кылган калыпка өтүшү зарылдыгын баса белгилөө.

Саясий аракеттендирүү – Үммөттү өзү жашап жаткан жаман вакиъликке этибарын каратуу, душмандар тарабынан келип жаткан коркунучтардан эскертүү о.э. бул коркунучтан куткара турган жана бул жаман вакиъден азат кыла турган олуттуу ишке үндөө.

Хизб Үммөт кызыкчылыктарын табанний кылышы, колонизаторлук пландарын ачып ташташы, саясий аракет алып барышы үчүн коомго тиешелүү райларды адамдарды аракетке үндөй турган түшүнүктөргө айландырышы, саясий маселелерди Үммөт ортосунда муалажа кылып, саясий чөйрөлөргө кирип барышы менен пикирий майдандан саясий майданга көчүп өтөт.

Хизб Үммөткө жалгыз өзү жетекчилик кылышы үчүн,

– Үммөттүн ага ыраазы болуп, кадыржамдык менен итаат кылышын,

– башка бардык жетекчи кыймылдардын токтоп калышын же таркап кетишин камсыздай турган иштерди чыгармачылык сыпаты менен аткарышы лазым.

Саясий сакофат берүү

1. Исламга тескери болгон, Үммөт биримдигин майдалай турган жана аракеттен чалгыта турган:

– башчы болууга үндөп, жүрөктөрдө өзүмчүлдүктү пайда кыла турган,

– коомду эмес, адамды оңдоого үндөй турган,

– “бийлик” терминин өйдөдөгү адамдарды өзгөртүүгө байланыштуу кылып коё турган,

– пикирлер ордуна жеке адамдар жөнүндөгү талкуулашууну келтирип чыгара турган,

– чириген жана төмөндүк символу болгон фардийлик пикирине,

Коомдун туура ойгонушу жана өнүгүшүнө негиз болгон пикирий көтөрүлүүгө тескери:

– «Коом баскычма-баскыч өнүгөт», «коом бир абалдан экинчи абалга революциялык түрдө көчүп өтөт жана бул көчүп өтүүдө карама-каршылыктарга муктаж болот» деген туура эмес эволюция пикирлерине,

Куфрду майдалоодо жана Исламий турмушту кайра баштоодо негизги күч болгон Ислам Үммөтүнүн биримдигин майдалай турган:

– коомду жумушчу-дыйкан, интеллигент жана мутаффакир жана башка катмарларга бөлүү пикирине,

Колонизаторго Үммөт иштерин жалгыз өзү башкаруу мүмкүнчүлүгүн бере турган:

– Үммөттүн саясаттан жана саясий топтордон жийиркенүү жана жек көрүү пикирине,

Үммөттүн эң маанилүү иштерде жөн берүүгө (уступкага) мажбур кыла турган, адал менен арамды аралаштыра турган, нур жана зулматты бири-бирине жакындаштыра турган:

– көркөм мамиледе болуу, даанышмандык, ойлоп иш кылуу, шарттарга ыразы болуу маскасы артындагы «дипломатия» пикирлерине туш келет жана алардын баары ката пикирлер экенин өз акыйдасы негизинде баян кылып берүү менен аларды талкалап таштайт.

Саясий аракеттендирүү

2. Хизб өз регионунун жашоосунда жетекчи саясий күчкө айланышы о.э. коңшу мамлекеттер менен ислам дүйнөсүндө кадыр-баркка ээ болушу үчүн:

– адамдарга саясий сакофат бериши,

– саясий аракеттендирүү адамдар менен үндөш болушу,

– саясий сакофат берүүнү түрдүү васиталар менен күчөтүшү,

– пикирлеринин туура, даъватчылардын чынчыл жана кайраттуу экендигинде Үммөттүн ишенимине ээ болуу,

Саясий коомчулукту жетелей башташы үчүн:

– Үммөт менен бекем алака орнотушу,

– мечиттерде, коомдук жайларда маърузачы, мударристер менен байланышы,

– Үммөт мамилелериндеги пландарды ачып ташташы жана кызыкчылыктарын табанний кылышы,

– байланууларды көп жолу кайталашы,

– халкалары аркылуу адамдардын пикир жана туйгуларын жакшы билиши, алардын абалдарынан кеңири кабардар болушу,

– алынган маалыматтар негизинде, бул жаман абалдан кутулуу үчүн кандай күрөш алып барууну баян кылган журнал, гезит жана маърузалар аркылуу мүмкүн болгон маалымат каражаттары аркылуу таркатышы,

Хизбди топ көрүнүшүнөн толук жетишкен хизбге айлантуу үчүн:

- бардык топтор менне пикирий күрөшкө кириши,
- бул пикирий күрөштүн өзүндө саясий пикирлерди камтышы,
- бул күрөш саясий аракеттендирүү менен бирге болушу,
- о.э. башка бардык пикирлердин тагдырын чечиши,
- Үммөттү кайрат менен ачык түстө арты-артынан массалык түрдө козгошу

Хизбди башталгыч чекитинен жайылуу чекитине алып чыгат.

Хизбдин пикирий майдандан саясий майданга өтүшү жана Үммөттүн ага майил боло башташы колонизатордун душмандыгын күчөтөт жана ал жахилиятпарастардын, өз сакофаты менен уулангандардын, малай аким топтордун хизбге каршы күрөшүн күчөтөт. Хизб өзүнө туш келе турган бул окуяларды өз вужудун күчөтүү үчүн васита кылып алышы жана төмөндөгү иштерге олуттуу көңүл бурушу лазым.

– Негизги маселе вакиъни өзгөртүү болуп, бул үчүн белгилүү бир режа (план) жана услуб (ыкма) болушу о.э. анын белгилүү бир мабдага негизделиши шарт. Режа жана услуб белгилүү бир вакиъликти муалажа кылуучу вакиълик болуп, ушул эле учурда, алардын жардамында иш жүргүзүү үчүн иштелип чыгыла турган амалият да болуп саналат. Режа жана услубду иш-амалдын түрү белгилеп, режа жана услуб мабдага тескери болбосо гана белгилүү бир натыйжаны берет. Ошондуктан да, саясатчылардын жана Үммөт алып барып жаткан саясий күрөштүн планын сынга алуу керек.

– Жалгыз абалда күрөшүү же күрөштү жеке адамдарга багыттоо ката жана зыяндуу болуп, хизб күрөштү жамайи түрдө коомго карата алып барат.

– Коомдогу өкүмдар пикирлердин бардыгына, аны ким таркатышына карабастан, катуу сокку бериши бул рай ээлеринин хизбге о.э. хизб пикирлеринин таркалышына тоскоолдук кылышына алып барат,

– ошондуктан, пикирий майданда бул топтордун бардыгын талкалап таштоо менен, өз пикирлеринин жайылышына о.э. өзүн пикирий жана саясий майданда бекем орнотууга жетишет.

– Бул жолдогу күрөш ыйман, акыйкат (хак), адилеттик жана адалдык жаатында болсо, эч кандай орточо чечим же келишүү болушу мүмкүн эмес. Күрөш услубу жалаң гана чабуулкердиктен турган акыйдадан келип чыккан даъват услубунда болушу лазым.

– Хизб адамдарды жетелемекчи болгон иш-аракетке алардын даяр же даяр эместиктерин билүү үчүн, алардын пикир жана туйгуларын өлчөп көрүшү керек болот.

Хизб пикирлерин коомго алып кирүү

3. Саясий аракет алып баруу жана иштерди анык режа жана услубдар негизинде ачык тартипке салуу.

Хизб сан жагынан да, күч жагынан да өздөрүнөн үстөм болгон чоң күчкө каршы күрөшкө кирип жатканы үчүн, услубдарын өзгөрүүчөн жана ылайыкташуучан кылып алуулары,

– кандай шарт болбосун, суздук кылбастан өз ишин аткарышы, бул иштерди аткарбай коюуда эч кимге бирер үзүр жоктугун олуттуу түшүнүшү лазым.

– Хизбдин иши сакафий фаъалият жана жана пикирий күрөш болуп, пикирий күрөш да сакафий иш.

– ката пикир жана түшүнүктөрдү сындoo о.э. туура пикир жана түшүнүктөрдү баян кылып берүү – **пикирий күрөш болуп эсептелет.**

– саясий аракеттендирүү **саясий амал** болуп, жаман вакиъликке Үммөт этибарын каратуу, душман пландарынан эскертүү, бул коркунучтан куткара турган жана бул жаман вакиъден азат кыла турган олуттуу ишке үндөө болуп саналат.

Саясий күрөш тарыйкат эмес услуб болуп, ал тажрыйба, малака (квалификация) о.э. маалыматка муктаж болот. Анын кубаты ашкере услубдарды көрсөтүү жана ашкере болбогон услубдарды жашыруун кармоо о.э. мабданы фикрат жана тарыйкат жагынан толук жана ачык баян кылууда болот.

– бардык абалдардын Ислам калыбына өтүшүн баса белгилөө, курч сынга алуу жана каталарды ачып таштоо **саясий күрөш** болуп эсептелет.

– ар бир амалдын бекем фикрат жана тарыйкат негизинде, терең баам жана аң-сезимдүү итаат о.э. күрөшчөн услуб менен аткарылышы – саясий күрөштүн натыйжасын берет.

– саясий күрөштү хизб ишке ашырат, саясий райлар берүү, кызыкчылыктарды кабыл алуу, пландарды ачып таштоо да хизб тарабынан ишке ашырылат.

– хизб табанний кылган саясий райлар жана экинчи даражадагы райлар саясий сакофат берүүдө таяныла турган мадда жана саясий күрөштүн негизги куралы болуп саналат.

– пландарды ачып таштоодогу жана кызыкчылыктарды кабыл алуудагы жалгыз курал да хизб баян кылып берген пикир жана райлар болушу шарт.

– ар бир хизбийдин өз халкасындагы тынымсыз аракети саясий күрөшкө жардам берет жана аны күчөтөт.

Саясий күрөш режа (план) жана услуб (ыкма) негизинде ишке ашырылат.

режа – мабданы жаюу же аны жаюунун тарыйкаты талап кыла турган бирер максатты жүзөгө чыгаруу үчүн белгилеп бериле турган жалпы саясат.

услуг – хос тарыйкат, режаны жүзөгө чыгарууга же мабда талап кыла турган ишти түздөн-түз аткарууга жардам бере турган жузый амал.

– режа максатты ишке ашыруу үчүн белгилеп берилген жалпы план болсо, ал эми, услуб аткаруу васиталары болуп эсептелет.

Режа жана услубдарда чыгармачылык көрүнүшү керек жана хизб өз мойнуна алган вазыйпаны аткарып жатканы да көрүнүп турушу керек. Хизб пикирий-шуурий бир бүтүн вужуд болгондуктан, ар бир хизбийден анын хизбди көөдөлөндүрүп турганын сезиши талап кылат. Мүчөлөр арасындагы алака ыйманий мухит негизиндеги чыныгы хизбий алака болушу шарт.

Режаны кыядат белгилейт, услубду болсо иш аткаруучулар иштеп чыгат.

Коомдо пикирлерди жаюу жана саясий аракеттендирүүнү ишке ашыруу услубдары:

- мүчөлөрдүн гезит-журналдарга макала жана каттар жазуу,
- мүмкүнчүлүгү болгон жайларда маърузалар окуу,
- зарыл темаларда талкуулар өткөрүү,
- маърузачылар менен талкуулашуу,
- мектеп жана институттарда талкуулар өткөрүү,
- адамдар менен үйлөрдө, автобустарда жана бардык жайларда талкуу кылуу.

Хизбий амал Хизбге, Үммөткө же мабдага тиешелүү жаңы пайда кылынган иш болуп, хизбий иштер хизб бүтүндүгүн сактаган абалда кыядат тарабынан белгиленет.

Мына ушундай услубдар аркылуу жана хизбийлерден маалыматтар алып, бул маалыматтарды башка лажналарга берүү менен хизб пикирлеринин кең көлөмдө жайылышы жүзөгө чыгар замат, кеңири камтуучу тартиптөө да жүзөгө чыгат. Натыйжада, хизб өз максатын ишке ашыруу жолунда кең кадамдар менен алдыга адымдайт.

III

Ислам Мамлекетин тикелөө үчүн хизб кайры исламий коомго кирүү үчүн аракет кылганда, эң биринчи:

Хизб таърифтеп (аныктама) берген коом маанисин,

Өз регионундагы коомдун вакиын, анын умумий жана жузый нерселерин,

Коомдогу өкүмдар негизги жана экинчи даражалуу пикирлерди о.э. өкүмдар туйгуларды өзгөртүү максатында коомго карай умтулуп жаткан аракеттин маани-махиятын,

Коом эшигин ачышы же анын өзү ачылышы үчүн, хизбдин коом эшигин кагуу жолундагы аракетин аң-сезимдүү түрдө кеңири түрдө билиши лазым.

Инсан (адам) – эркек жана аял жынысынан, аны аракетке келтирүүчү хаятий кубат булагы болгон узвий хажат жана гарыйзалардан, барлыкты идирек кылуу васитасы болгон сезүү (хис) органдарынан түзүлгөн,

– бирер ишти кылуу же кылбоо ыктыярына, ыктыяр кылган ишти ишке ашыруу мүмкүнчүлүгүнө,

– хис-туйгуларын ифада кыла ала турган нутк (кеп) о.э. кадыржамдык жана тынчсызданууну туя турган калбга ээ болгон акылдуу махлук.

Шахс – турмуш жөнүндөгү пикирлерден турган аклияты жана бу пикирлер негизинде вужудга келген майилдерден турган нафсияты болгон инсан.

Жамаат – бир нече адамдардын бир жайда топтолушу.

Жамият (коом) – адамдар, пикирлер, туйгулар жана мыйзамдар топтому.

Калк – өздөрүнө тиешелүү насабдары же жашап турган жерлери негизинде бириккен адамдар топтому.

Умма (үммөт) – турмуш түзүмү балкып чыга турган акыйда байлап тура турган инсандар топтому. Т.а. бир эркек жана аялдан келип чыккан, пикирий, узвий жана жисманий кубаттары бири–биринен айырмалана турган, өлчөө, түшүнүк, канааттануулары жана аларды аткаруу ыкмалары ар түрдүү жана татаал болушуна карабастан, аслий пикирлер өкүмдарлык кыла турган **ижтимаий** вужуд.

Давлат (мамлекет) – үммөт кабыл алган түшүнүк, өлчөө жана канааттануулар топтомун үммөткө колдонуучу **аткаруучу** вужуд.

Салтанат (бийлик) – адамдар ортосундагы алакаларды мажбурий таризде башкаруу.

Султан – шарият тарабынан адамдарды башкаруу укугу берилген адам.

Өкүмдар, күчтүү топ – саясатчылар, саясий таасирге ээ болгон партия жана уюмдар топтому.

Хизб (партия) – бирдей түшүнүк, өлчөө жана канааттанууларды өзүндө камтыган,

белгилүү бир акыйда жана ушул акыйдага хос сакофат негизинде бириккен адамдар жамаатынан турган **пикирий** вужуд.

Коом жана коомго кирүү.

– Адамдар ортосундагы дайымий алакалар жамаатты коомго айлантат.

Дайымий алакалар пайда келтире турган жана зыяндарды кетире турган кызыкчылыктардан туруп, инсандарды кызыкчылыкка үндөөчү фактор – гарыйза жана узвий хажаттардан вужудга келген хаятий күч.

Бул хаятий күчтөн муктаждыктарды кандырууга үндөөчү көксөөлөр, каалоолор жана майилдер вужудга келет.

Бул туйгу, көксөө, каалоо жана майилдерди кандыруу болсо белгилүү бир түшүнүктөр негизинде ишке ашырылып, инсан өзүндөгү түшүнүк жана туйгуларына карай өз кызыкчылыктарын тартипке салат.

Натыйжада, адамдар ортосунда пикирлер, туйгулар жана колдонулуп жаткан мыйзамдар негизинде алака жүзөгө келет.

Демек, коом: адамдар, пикирлер, туйгулар жана мыйзамдар жыйындысынан турат.

Ушуга ылайык, коомго кирүү дегени – бул адамдар ортосундагы алакаларга каршы чыгуу дегени.

Бул алакалар аларды башкара турган Салтанат аркылуу жүргүзүлгөнү үчүн,

– салтанат жана Үммөт ортосундагы инсан кызыкчылыктары туурасындагы алакаларга каршы чыгуу менен адамдар ортосундагы мавжуд алакалар таасирленет,

– салтанат жана калк ортосундагы алакаларга күч-кайрат менен каршы чыгуу аркылуу коомду силкинтүү мүмкүн болот,

– бул алакаларга күчтүү жана дайымий сокку берүү менен адамдарга өз коомдорунун жамандыгын жана аны өзгөртүү зарыл экендигин сездируүү мүмкүн болот.

Ислам дүйнөсүндөгү азыркы башкаруу исламий башкаруудагы сыяктуу бир акимдин өзүндө эмес, балким, демократиялык түзүм сүрөтүндөгү аким, саясатчылар жана саясий таасирге ээ болгон партиялар өкүмдарлыгында көрүнөт,

демек, калктын бүгүнү жана эртеңине таасир көрсөтүү, бул үммөт жана калктар ичине кирүү жалаң ушул акимдерге, алардын саясий пикирлерине, үммөт жана башка мамлекеттер менен боло турган алакаларына, иштери жана тасарруфтарына чабуул кылуу, сокку берүү аркылуу мүмкүн болот.

Акимдердин үммөт жана өздөрү өкүм жүргүзүп жаткан калктар ортосундагы алакаларды о.э. башка мамлекеттер менен боло турган алакаларын башкарууга тиешелүү пикирлерине, иштерине жана тасарруфтарына сокку берүү – саясий хизбдин иши. Саясий хизбдин мындан башка иши болушу да мүмкүн эмес.

Саясий пикирлер «аким саясий пикирлер негизинде мухасаба кылынат (тергеп-тескелет) о.э. адамдарды ушул пикирлер менен башкарышы үчүн аракет кылынат» деген негизде берилет.

Акимдердин пландарын ачып таштоо жана кызыкчылыктарды табанний кылуу саясаттан болуп, булар аркылуу хизб акимдердин иши жана тасарруфтарына сокку берет.

Ошондуктан, хизб өзүн саясий хизб сыпатында сактап калышы,

– өз райларын коомдогу өкүмдар пикирлерге айлантышы үчүн, жогорудагы вазыйпалар хизбге анык жана ачык-айкын болушу зарыл.

– сакофий вазыйпаны өтөп жаткан саясий хизб – коомго карай жүрүүнү баштоо үчүн фикрат жана тарыйкатты терең түшүнүп алып жаткан,

– адамдарга хытаб кылып жаткан саясий хизб – коомго карай кадам таштап жаткан,

– адамдар ортосундагы алакаларга тынымсыз каршы чыгып жаткан саясий хизб – коом эшигин ачып жаткан болуп эсептелет, качан гана хизб:

- коомду өзү табанний кылган пикирлер менен башкарса,
- өзүнүн пикирлери жана алып барып жаткан ишинин тууралыгына о.э. Үммөттү туура башкара алышына о.э.,

- Үммөттө акимдер жалаң ушул хизбден болушу керек деген катый ишенимди жүзөгө келтире алса гана, коомго кирген болуп эсептелет.

Хизб коомдо бекем кадам таштоого кудуреттүү болушу үчүн саясий аракеттин:

- пикирий жана саясий күрөшү ички жана тышкы алакаларга каратылган болушу,

- тартиптүү жана жамаий сакофат өзүнүн белгиленген жолунда уланышы,

- услубдарды толук өтөө жана васиталарды көбөйтүшү лазым. Бул иштер:

- качан гана хизб каршы чыгып жаткан алакалардын вакиъси сезилип идирек кылына турган,

- хизб таркатып жаткан пикирлердин вакиълиги элестетиле турган болсо гана натыйжа берет.

Ошондуктан, хизб өзү иш алып барып жаткан мажалдын,

- иш алып барып жаткан ар бир вилайттын,

- өзү салтанат жана калк ортосундагы алакаларга каршы чыгып жаткан шаардын вакиълигин жакшы түшүнүшү,

- коомго чабуул кылуу жана ага кирүүдөгү аракет планы терең жана сезиле турган даражада жаркын болушу лазым.

Пикирий күрөш

Бардык васиталар жана бар болгон мүмкүнчүлүктөрүн ишке салуу,

- пикирий күрөштөгү хизб табанний кылган негиздерден ооп кетпөө,

- жеткирилип жаткан пикир вакиъсин өздөрү ачык-айкын элестетиши,

- түшүндүрүлүп жатканда бул пикирдин вакиъсин анык сезиле тургандай сүрөттөп берүү,

- куфр тосук ордуна койгон бардык пикирлерди тарыхий жана вакиый окуяларга байлап, аларга мисалдар келтирип, жандуу талкууларды пайда кылуу менен пикирий күрөштү сезиле турган вакиъ үстүнө курган болушат.

Саясий күрөш

- Үммөт жана салтанат алакаларына дароо каршы чыгууну баштоо,

- кыйраткыч соккулардан гана өздөрүн этият кылышы,

- иштерди аткара алуу мүмкүнчүлүгүнө карап белгилөө,

- зарыл иштердин аткарылышын талап кылуу,

- ар бир окуяга мамиле билдирүү,

- коомдогу куулук-шумдуктарды ачып таштап,

– алакаларга каршы чыгууда иштерди чабуулкердик менен сындоо аркылуу аларды катуу силкитип таштоо,

– келерки кызыкчылыктарга каршы пикирий күрөштү о.э. тартиптүү жана жамаий сакофатты ишке салуу,

Ушул күндүн пайда негизиндеги кызыкчылыктарына каршы:

– алар топтор, регион, өлкө же бир бүтүн үммөткө алакадар болушуна карабастан, Үммөттүн чыныгы кызыкчылыктарын кабыл кылып:

1. Үлкөн каражаттардын пайдасыз сарпталышы натыйжасында Үммөттүн башына түшүп жаткан зулумдун вакиъси сыпаттап берилет жана бул темадагы шарый өкүмгө токтолбостон акимге каршы жек көрүү ойготулат,

2. Бирер проблеманы туура эмес чечип жатканда, бул проблеманын туура чечими Аллахтын өкүмү менен баян кылынат,

Ушул күндүн кызыкчылыктарына жана саясий кызыкчылыктарга каршы:

– министрлер мекемеси кандай түзүлгөнүн,

– алардын өкмөттү кантип башкарып жатканын,

– парламенттин гафлатта экени жана аларды саясий чөйрөгө айланткан демократиянын өзү арзыбаган нерсе экенин,

– чет мамлекет элчиканаларынын мамлекет иштерине аралашып жактанын,

– “аксакалдар” жана капиталисттердин өкүмдар класска (синф) өз таасирлерин өткөрүп жатышканын

– министрлер мекемеси түзүлүп жаткан же ага ишеним билдирилип жаткан убакта,

– парламенттин кезектеги межлиси ачылып жаткан же аларга тиешелүү окуялар болуп жаткан убакта ачып таштоо аркылуу, кээде ушул күндүн кызыкчылыктарына каршы чыгуу менен кошо алып барылат.

Бул иштерди көңүл коюп, аң-сезимдүү түрдө колдонуу коом эшигинин ачылышына же хизбдин өзү аны ачышына мүмкүнчүлүк жаратат.

Хизбдин максаты – салтанатты акимдер колунан эмес, балким, өкүмдар синф колунан,

– аны Үммөт менен салтанат ортосундагы алакаларга каршы чыгуу аркылуу,

– бул салтанатты Исламий Мамлекетке айлантуу үчүн,

– мавжуд салтанатты жоготуу же аны кулатууга жардам бере турган салтанатты эмес, балким, мавжуд салтанатты Үммөт аркылуу алуу.

Кийин, мавжуд салтанаттын формасын жана түзүмүн өзгөртөт о.э. Исламды колдонуу, Ислам рисалатын бүткүл дүйнөгө алып чыгуу үчүн аракет кылат.

Мында:

1. Министрликтердин бири экинчисинин абзел көрүлбөстөн, өкүмдар класстардын бардыгы бутага алынышына,

2. Адамдарды өз кызыкчылыктарын жүзөгө чыгарышын идирек кылышынан о.э. хизбди өкүм жүргүзүүдөн, ага таасир өткөрүүдөн узакташтырбашы үчүн:

- мавжуд салтанаттын өзү өз кабыргаларын сындырып таштай турган,
- айбатын жоготуп, адамдардын аны кулатууга өчтүгүн козгой турган,
- колкодон алып, анын өмүрүн кыюучу кол жана манжаларды көбөйтө турган,

– Ислам башкаруусуна, Ислам Мамлекетине жана Ислам байрагына адамдардын көксөөсүн козгой турган абалда, адамдар үстүнөн өкүм жүргүзүлүп жаткан кайфиятка каршы, Ислам өкүмдөрүнө ылайык түрдө, жалаң гана чабуул кылынып жаткан маселедеги шарый өкүмдүн баяндап берилишине олуттуу этибар берилиши лазым.

Бирок, иштен көздөлгөн максат бийликти колго алуу эмес:

– балким, исламий турмушту кайра тикелөө жана Ислам даъватын бүткүл дүйнөгө жаюу, мунун тарыйкаты болсо бийлик экендиги,

Маселе бийлик башындагыларды талкалоо эмес, балким:

– Ислам пикирлерин коомдо өкүмдар пикирлерге айлантуу аркылуу бийлик башындагыларды талкалоо жана ушул өкүмдар пикирлер аркылуу алардын колунан салтанатты тартып алуу.

Салтанаттын пайда болушу:

– мамлекет өзү негизделе турган жаңы пикирдин пайда болушу менен пайда болот.

– салтанат болсо адамдар ортосундагы алакаларды мажбурий таризде башкаруу болуп, ал да ушул пикирлердин өзгөрүшү менен өзгөрөт.

– адамдардагы пикирдин түшүнүккө айланышы, алардын дүйнө карашын да, кызыкчылыктарга карашын да өзгөртөт.

– бир аймактагы адамдардын кызыкчылыктарга караштары бирдей болсо, алар өз кызыкчылыктарын башкаруучу салтанатты тикелешет.

– адамдардын кызыкчылыкка караштары ар түрдүү болсо, алар бир нече топко бөлүнүп кетишет жана салтанат коомдогу күчтүү топтун колуна өтөт.

– ал тургай, уруучулук, демократиялык, исламий жана диктатура салтанаты да шахс (жеке адам) салтанаты эмес, балким, топтор салтанаты болуп эсептелет.

– ар кандай мамлекетте акимиятка (бийликке) жетүүнүн тарыйкаты – турмуш жөнүндөгү белгилүү бир пикирлерди пайда кылуу, кийин адамдардын көпчүлүгү же алардын ичиндеги күчтүү топтун бул пикирлерди ыраазылык, канааттануу жана кызыгуу менен кабыл алууларына жетишүү болуп эсептелет. Ошондо табигый жана анык түрдө мамлекет жүзөгө келет.

– демек, салтанатты жүзөгө келтирүү жана аны колго алуу үчүн – үммөт ичинде турмуш жөнүндөгү белгилүү бир пикирлердин пайда болушу

жана бул пикирлерди ыраазылык, канааттануу жана кызыгуу менен кабыл ала турган күчтүү топтун болушу шарт.

– Үммөттүн өлчөө, канааттануу жана түшүнүктөрүнө тескери болгон өкүмдүн колдонулушу, жалаң гана үммөттүн маддий жана пикирий кубатынан күчтүү маддий жана пикирий күч жардамында кылына турган сырткы чабуул аркылуу ишке ашырылышы мүмкүн.

– Үммөттүн көпчүлүгү же анын ичиндеги күчтүү топто исламий пикирлерди вужудга келтирип, коомдо алардын негизинде жашоо зарыл экендигин аларга сездире турган фактор мамлекет да, Үммөт да эмес, Үммөт ичиндеги муфаккир шахстар да эмес, эгер алар шахс сыпатында калышса. Бул фактор – хизб.

Себеби, мамлекет пикирий вужуд эмес, балким, Үммөт кабыл кылган түшүнүк, өлчөө жана канааттануулар жыйындысын Үммөткө колдонуучу **аткаруучу** вужуд. Мамлекет өз вужудун Үммөттөн алып, Үммөттүн хаятий жана идрокий вакиълигинен четке чыгып кетиши мүмкүн эмес.

Үммөт болсо – бир эркек жана аялдан келип чыккан, пикирий, узвий жана жисманий кубаттары бири-биринен айырмалана турган, өлчөө, түшүнүк, канааттануулары жана аларды аткаруу услубдары ар түрдүү жана татаал болушуна карабастан, аслий пикирлер өкүмдарлык кыла турган, пикирлөөдө мына ушул негизге чектелген **ижтимаий** вужуд. Эч бир калк жана үммөт жамайы сыпаты менен өзүнүн пас жана төмөн болгон жалпы турмушка карашын, салттуу ортоктош өлчөө жана канаттанууларын өзгөртүүгө кудуреттүү боло албайт.

Шахстар – шахс деген сыпаттары менен – вужуд эсептелишпейт.

Шахс канчалык кудуреттүү болсо да, үммөт жана мамлекет вужудуна таасир эте албайт,

Аларга алардан күчтүүрөөк, вужуддук сыпатына ээ болгон, бир вужудду түзүү мүмкүнчүлүгүн берүүчү робита менен байланган факторлордун түзүлгөн вужуд гана таасир эте алат.

Өлчөөлөр, түшүнүктөр жана канаттануулар:

– мамлекеттин укуктук, үммөттүн ижтимаий вакиълиги белгилей турган,

– Үммөт жана мамлекеттин иштерине таасир өткөрө турган,

– Үммөт жана мамлекеттин турмуш иштеринде пайдубал вазыйпасын өтөй турган **булак** (манбаъ).

Демек, өлчөөлөр, канаттануулар жана түшүнүктөргө булак болууга,

– Үммөт жана мамлекетке таасир өткөрүүгө,

– аларды пайда кылууга, бекем орнотууга, коргоого, оңдоого жана алмаштырууга кудуреттүү нерсе үммөт да, мамлекет да, мутафаккир шахс да эмес, балким, хизб болот.

Хизб жана анын вужудга келиши

Пикирлердин ар түрдүүлүгү, түшүнүктөрдүн карама-каршылыгы коом проблемасы болуп, бул проблема албетте ушул коомдогу хизб же уюмдардын бирөөсү тарабынан тартиптүү же тартипсиз, маддий же пикирий күрөш аркылуу чечилет.

Хизб лугатта – кишинин коңшусу, жолдошу делсе,

Шариатта – коомдо пайда кылуу кааланып жаткан жана мүчөлөрү ыйман келтирген **фикратка** негизделген уюм делет.

Фикрат инсан жөндөмү менен иштелип чыгылышы, кыйын шарт жана кырдаалдар натыйжасында жүзөгө келиши, мантик жана илимий изденүүлөр натыйжасында о.э. вахий аркылуу вужудга келиши мүмкүн болуп, булардын эң туурасы жана жакшысы – Аллах Таала тарабынан жиберилген фикрат – мабда.

Муфаккир – зээниндеги вужудга келген фикратка катый ишенсе,

– ал канаттанууга айланып, шахсий пикирден түшүнүк жана өлчөөгө көчсө,

– ал бир жамаатта кайталанып, канааттандырылып, колдонулууга өтсө, жамаат жана анын ар бир мүчөсүнүн мүлкүнө айланат.

– ошондо ал пикирлөө чөйрөсүнөн – адамдарда, андан кийин коомдо мавжуд болуу ордуна көчөт.

– фикрат алардын дүйнө караштары жана турмуш иштерин тартипке салып, аларга күчтүү таасир эте турган өкүмдар пикирге айланат.

– натыйжада белгилүү бир түшүнүк, өлчөө жана канаттанууларды өзүндө камтыган кишилерди акыйда жана хизбий сакофат негизинде бириктирген **пикирий** вужуд – хизб түзүлөт.

Бул вужуд – үммөт вужудунан эмес, үммөттүн бир бөлүгүнөн турган,

– мамлекет вужуду астында эмес, салтанат астында аракет кыла турган,

– үммөт жана мамлекетке таасир көрсөтө турган, үммөт ичинде калыптанган хизб.

Вужуддар күрөшү

Хизб вужуд катары бир учурдун өзүндө таасирленүү касиетине ээ болгон мамлекет жана үммөт вужуддары үстүнөн жеңишке жетишүү үчүн күрөш алып барат.

Күрөш мөөнөтүн пикирий вужудун бекем кармашы менен кыскартат.

Хизб түшүнүк, өлчөө, канаттануулардан чегинбесе:

– тез арада адамдар ичиндеги күчтүү топ үстүнөн жеңишке жетишет жана үммөт вужуду ичинде жетекчи борборду ээлейт,

– мына ушул жаңы вужуд жардамында мамлекет вужудун кулатат,

– пикирий жана аткаруучу вужуд жардамында башка бардык топтор үстүнөн жеңишке жетишет жана аларды жалгыз үммөт вужудунда бириктирет.

– хизбдин күрөшү пикирий күрөш о.э. канааттануу, өлчөө жана түшүнүктөр күрөшү.

– ал жалпы алакалар жана жалпы кызыкчылыктарга да каршы күрөшөт.

Мамлекет – аткаруу укугуна ээ болгон салтанаттан,

вужуду – аткара турган өлчөө, канаттануу жана түшүнүктөрдөн турат.

Үммөт – пикирий, узвий жана жисманий кубаттары ар түрдүү болгон инсандардан,

вужуду – аткарыла турган өлчөө, канаттануу жана түшүнүктөрдөн турат.

Хизб – адамдар жамааты о.э. түшүнүк, өлчөө жана канаттануулардан,

вужуду – түшүнүк, өлчөө жана канаттануулар булагы болгон фикраттан о.э. түшүнүк, өлчөө жана канаттануулар менен адамдар жамаатын байлап турган акыйда жана хизбий сакофаттан турат.

Демек хизб:

– түшүнүк, өлчөө жана канаттанууларды талкалап таштоо менен салтанатты эмес, балким, мамлекеттин вужудий сыпатын талкалоо үчүн,

– түшүнүк, өлчөө жана канаттанууларды талкалап таштоо менен үммөттү же анын бирер мүчөсүн эмес, балким, үммөттү колго алуу, кадырын көтөрүү, төмөн вужудду жакшылык, бийиктик жана улуулук менен айырмаланып туруучу вужудга айлантуу үчүн, анын вужудундагы бузук сыпаттарды талкалап таштоо үчүн, пикирий вужуд катары бул эки вужуд менен күрөшөт. Бул вужуддар күрөшү. Күрөш эки вужуд менен болсо да, мамлекеттин вужуду бийликке ээ болгону үчүн, күрөштүн ага каратылганы ачык көрүнүп турат.

Ошондуктан, хизб ийгиликсиздикке учурабашы, күрөштө күчсүздөнүп, вужудий сыпатын алсыратып жибербеши үчүн:

– коомго жалгыз пикирий вужудий сыпаты менен кириши,

– башка бирер сыпатка жана вужудий сыпатка негизделбеген амалды шерик кылбашы лазым.

Бул вужуд – мамлекет жана үммөттүн шахсияты сыяктуу кубаты, айбаты жана өзү да сезиле турган шахсият.

Мына ушул шахсият жана вужуд күрөш майданына кирет жана үммөткө жетекчилик кылуу, кийин салтанат тизгинин колго алуу жана бул шахсиятты үммөт өзүнүн шахсияты кылып алуусу үчүн жана Үммөттүн шахсиятын хизб өзүнүн шахсияты кылып алуусу үчүн аракет кылат.

Хизб коом ичине оңойлук менен тез арада кирүүгө мүмкүнчүлүк таба албай, коом эшиги астында туруусунун убагы созулуп кеткенде:

– Расул ﷺдын сийраттарын бурмалоо, хизбдин пикир жана брошюраларын чнчмелөө о.э. вакиъден мисалдарды келтирүү менен,

Хизб коом ичине киргенден кийин:

– Ислам васиталары заиф, куфр васиталары болсо күчтүүлүгүн шылтоо кылып, өз райларынан кайтууларга жолугат.

Бул тосукту хизб – өзүнүн акыйдавий акыйкаты жана мабдаий касиетин тунук идирек кылышы,

– өзү табанний кылган услуб жана васиталарына фикратка көңүл бурганы сыяктуу олуттуу көңүл бурушу,

– табанний кылган пикирий, саясий жана идарий райларынын бардыгын жигиттер аң-сезиминде таптакыр экиленүүсүз, толук канаттануу, ыраазылык жана кадыржамдык менен бекем орнотушу,

– услуб жана васиталарын аң-сезимдүү түрдө, өз фикрат жана тарыйкаты негизинде ишке ашырышы,

– өзүнө таандык кыйматтарын толук сактаган абалда коомдон таасирленбей, башкаларга болгон ишеничин азайтып, коомду өзгөртүшү о.э.

– катый аракет кылышы менен бул тосук жана кыйынчылыктарды жеңип өтөт.

Коомго кирүү режасын ишке ашыруу услубдары

Хизбдин вужуду анын жихазын түшүндүрбөйт, балким, анын камтуусу мындан кеңирирээк. Хизб вужуду – түшүнүк, өлчөө жана канаттануулар булагы болгон фикраттан о.э. түшүнүк, өлчөө жана канаттануулар менен адамдар жамаатын байлап турган акыйда жана хизбий сакофаттан турат. Хизбий амалдарды хизб жихаздары аткарат.

– хизб жигиттеринин халкалар беришин жана коомго байлануусун,

– жергиликтүү жихаздын тартиптүү жана жамаий сакофат беришин,

– даъватты башкарууга, талкууларга тиешелүү тартибаттарды колдонушун,

– жигиттерди күчөтүү үчүн белгилүү бир услубдарды колдонууну улантышын,

– буйруктар салахиятка (ыйгарым укукка) ээ шахска аң-сезимдүү түрдө итаат кылынып, бир бүтүн вужуд көрүнүп тургандай көрүнүштө аткарылышын,

– ар бир хизбий махаллий (жергиликтүү) лажнадан үзүлүп калган күндө да ички түрткү негизинде аракет кылышын,

– махаллий лажна да вилайат лажнасынан үзүлүп калса, өз шахсий түрткүсү негизинде ишти улантышын камсыздоо т.а. хизбди башкаруу вилайат лажнасынын иши.

Вилаят лажнасынын махияти:

– хизбди башкара турган, бир өлкөдө хизб катары аракет кылып, хизбдин саясий көрүнүшүн көрсөтө турган вилайат лажнасы болуп,

– хизбди Үммөт ичинде пикирий жактан көрсөткөндөй, саясий жактан да көрсөтө алышы важиб, себеби, саясат хизбдин тышкы көрүнүшү, пикир болсо анын табияты

Вилаят лажнасынын иштери:

1. салахияты муътамадга гана берилген ижрайи (аткаруучу),

2. лажна катары лажнанын өзүнө берилген өз регионундагы идарий иштер.

Токтом кабыл алышы:

– пикирге алып бара турган райларда эң туурасына ээрчилет,
– эгер райларда бир пикирге келинбесе, ар кандай нерсеге карабастан, муътамад пикири кубатталат.

– амалга алып баруучу райларда болсо көпчүлүктүн пикирине ээрчилет.

Виляят лажнасы коомго кирүү үчүн белгиленген режаны аткарууда кабыл алынган услуб менен аракет кылат.

1. Кыядат тарабынан келип жаткан буйруктарды аткаруу.

2. Кыядат тарабынан келген баянат, нашла, эстетме жана башкаларды басып чыгаруу жана таркатуу

Виляят лажнасы өзү тарабынан коомго кирүүнү ишке ашырышы:

– адамдар кызыкчылыктары жаатында салтанат менен Үммөт ортосундагы алакаларга дароо каршы чыгууну баштап жиберүү,

– баракчалар чыгаруу,

– максаттуу зыяраттар жана коом менен байланышты жолго коюу,

– услубдары анык белгиленген абалда сүйлөшүүлөр өткөрүү,

– пресса тарабынан болуу шарты менен бир нече жергиликтүү гезиттер чыгаруу,

Аракеттин бүтүндүгүн, тууралыгы жана сак-маламаттыгын сактоо үчүн:

– бардык аракеттер хизб табанний кылган пикирлер, өкүмдөр жана саясий райларга ылайык болушу,

– виляят лажнасы тарабынан чыгарылып жаткан нашла жана журналдардан кыядатка нуска жиберилиши,

Ар эки аптада тахририй кат жана ар эки айда бир жолу кыядатка элчи жиберилиши,

– аракетти бөлүктөргө бөлүүдө олуттуу көңүл бурат жана терең талкуу кылынат,

– виляят лажнасы бөлүктөргө бөлүүдө жол койгон каталарды кыядат оңдойт.

Виляят лажнасы бул доордо хизбий бекемделүүнү жана Үммөт менен алакаларды күчөтүүнү ишке ашыруу үчүн:

Хизб жысымына карата:

– өздөрү жалын ичинде, күрөш майданында болуп туруп, ойготулушкандан кийин дагы уйкуга кеткендерге боор оорунбайт,

– хизбийлерди жалаң жардам көрсөткөнү же сыймыктуу мүчөлүк үчүн көбөйтпөй,

– виляят лажнасынын салабаты жана амал кылуу кудурети толук болушу,

– ар бир мүчөсү халка алышы жана халка бериши, шахрий халкаларга катышышы, тапшырылган вазыйпаларды толук аткарышы үчүн,

– шахстарда хизб сакофатын күчөтүүгө этибар бериши лазым.

Үммөткө карата:

– Үммөт райына тескери райларды ачыктык жана кайрат менен, оройлук кылбастан,

– Үммөттү куткаруу үчүн, төмөн абалдан жогорку абалга көтөрүү үчүн аракет кылып жатканын чыдамдуулук менен баян кылып бериши лазым.

Вилаят лажнасы Хизб табанный кылган коидаларды түшүнүүгө жана колдонууга олуттуу этибар берет.

– масъулият жамаат арасында салахият бөлүнгөнүнө карай бөлүнүп – этибарсыздык келип чыкпашы,

– аткаруу талап кылынып жаткан күч жана кубат – бир шахста мавжуд болбогондуктан – «салахият фардий, амал кылуу болсо жамаий болот»

– муътамад вилаят лажнасы же махаллий жихаз мүчөлөрүнүн каалаганынан жардам алат,

– муътамад борбордо болуп, даъват үчүн керек убакта аны таштайт.

– вилаят лажнасы мүчөлөрү шаарларды белгиленгенге карай жана анык түрдө зыярат кылуулары важиб.

Коомго кирүү көрүнүшү

Хизб кирүү үчүн аракет кылып жаткан коом кайры исламий коом болуп, ага кирүү Исламдын куфрга каршы кириши көрүнүшүндө болушу шарт.

– коомго пикирлердин дипломатиялык жол менен киргизилиши Исламды коомдон алыстатып жиберет.

– Демек, коомго кирүү үчүн коюла турган биринчи кадам түшүнүктөрдү, канаттануу жана негизги өлчөөлөрдү акыйдавий услуб менен талкалап таштоо.

– Коомго таза Исламдан башка бирер нерсенин киришине жол койбошу керек,

– себеби, хизбдин коомго кириши куфр үстүнөн Исламдын жеңишке жетиши болот.

Хизбдин коомго киришин тосуу үчүн куфр коомдун эшиги артына:

«Мекенчилдик», «Социализм», «Согуштук союздарга кошулбоо», «Демократия», «Исламдын ылайыкташуучандыгы», «Саясат башка, дин башка», «Башка Үммөттөрдөгү ылайыкташуучандыктан пайдалануу» сыяктуу саясат жана мыйзам чыгаруудагы негизги өлчөөлөрдөн турган **зулпу жана кулпуларды** коёт.

– бул пикирлердин жасалмалуулугун ачып таштап, талкалап таштоо менен коомго кирүү оңойлошот.

Хизб коомго киргенде мамлекет акимдеринин:

– коомдо дайынсыздыкты пайда кылышы, өздөрү отурган орунду сактап калышы үчүн:

«Исламга тескери эмес», «Жашоо деңгээлин көтөрүү» деген чүмбөт артында исламий болбогон ар түрдүү пикирлерди коомго киргизишине жол бербеш, аларды майдалап таштоо үчүн чабуул кылышы,

– Хизб табанный кылбаган бир да пикирди көтөрүп чыкпаган абалда, табанный пикирлерге тескери исламий пикирлерди андагы түшүнүү жолун баян кылып берүү аркылуу чечиши,

– Хизбден башкалар тарабынан таркатылган исламий райларды, эгер Хизб райына тескери болсо, талкууга зарылдык болсо талкуулашып, зарылдык болбосо этибарсыз таштап коюу менен, коомдо пайда болуу коркунучу болгон дайынсыздыктын алдын тосот.

Ислам менен куфр ортосундагы бул күрөш куфр жеңилип, Ислам үстөм болгонго чейин улантыла берет.

Үчүнчү баскыч

– бийликке жетүү баскычы болуп, вазыйпа:

– Тандалган топтун хизбий уюм аркылуу Мабданы бирденинен, эч кандай шерикчиликсиз, абалдар кандай болушуна карабастан, инкилабий түрдө колдонуу үчүн бийликти Үммөт аркылуу алышы,

– кийин Мамлекетти көзөмөлдөө үчүн Үммөткө жетекчилик кылышы о.э. исламий өлкөлөрдө жана дүйнөнүн башка жерлеринде Ислам даъватын жайышы.

Хизбут-Тахрир – Исламий Мамлекет тикеленишинин, анын түбөлүк калышынын, Исламды туура колдонушунун, бул колдонуу улантылышынын жана исламий даъват дүйнөгө жайылышынын **чыныгы кепилдиги!**

Кийин өз тарыйкатына ылайык, Мамлекетти көзөмөлдөөнү жана мухасаба кылууну, Үммөткө жетекчилик кылууну жана дүйнөгө Ислам даъватын алып чыгууну улантат.

Жана саясий болушуна байланыштуу болуп, булар хизбден:

– Үммөткө жеткирилмекчи болгон фикратты хизб жысымына сиңдирип, фикратка кылынып жаткан даъватты хизбге даъват кылуу менен бирге алып барууну,

– Үммөткө хизбий турмуш жана хизбий амалдар суу жана абадай зарыл экендигин түшүндүрүп, амалдан тосуучу нерселерди алып таштап, хизбий турмушта табигый аракет кылууга ачык даъват кылууну,

– Үммөткө кабыл алган фикратын алып келген хизбди да өз кучагына алышы, хизбсиз жашашы мүмкүн эместигин түшүндүрүүнү,

– жамай сакофат берүүдө хизбдин коомго жетекчи экендигин түшүндүрүүнү,

– өкүмдү өз вакиъсине түшүрө турган, негиздерине байлай турган динамикалык пикирлер иштетүү менен адамдарды ойготуу, этибарын тартуу, ойлондуруп коюу жана ишенимдерине ээ болууну,

- хизб жысымын аруу сактоо, ишеним жана чынчылдык менен Үммөткө үлгү болуулары үчүн, табанний пикирлер аркылуу клеткаларды көрктөндүрүү жана коргоону,
- Үммөттүн ката пикирий пайдубалын өзгөртүү үчүн үзгүлтүксүз жана олуттуу аракет кылууну,
- Үммөт хизбди четке какканда сабыр кылып, үмүт менен Үммөткө чырайлуу жана хикмат менен мамиле кылууну улантууну,
- Үммөттө боло турган каршылык жана оройлуктарга, абал жана натыйжаларга көңүл бурбоону,
- куфрду кулатып, Исламды тикелөөдө Расуллала ﷺ жана ал заттын сахабаларынан ибрат алып, максаттарын ашкере ишке ашырууну талап кылат.

